

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Gdańsku**

Gdańsk, dnia 30 czerwca 2011 r.

**Pan
Edward Dembiński
Dyrektor
Domu Dziecka
w Tczewie**

LGD-4101-005-01/2011
P/11/092

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie *art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli (Dz.U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.)*, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku przeprowadziła kontrolę w Domu Dziecka w Tczewie (dalej: „Placówka”). Przedmiotem kontroli było funkcjonowanie Placówki oraz współdziałanie jej z innymi instytucjami na rzecz powrotu dzieci do wychowania w rodzinie w latach 2008-2011 (I półrocze).

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli podpisanym 15 czerwca 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie *art. 60 ustawy o NIK*, przekazuje niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia skontrolowaną działalność Placówki w zakresie podejmowanej działalności mającej na celu powrót dzieci do wychowania w rodzinie, pomimo stwierdzonych uchybień formalnych w prowadzonej dokumentacji pedagogicznej i braku egzekwowania od Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Tczewie (dalej: „PCPR”) przekazywania wywiadów środowiskowych.

Powyższa ocena wynika z niżej opisanych ustaleń.

1. Dom Dziecka w Tczewie, jako jednostka organizacyjna powiatu tczewskiego o zasięgu ponadgminnym, działa na podstawie statutu nadanego *uchwałą nr XIX/138/08 Rady Powiatu Tczewa z dnia 26 lutego 2008 r.* oraz regulaminu organizacyjnego przyjętego *uchwałą nr 122/342.08 Zarządu Powiatu Tczewskiego z dnia 30 grudnia 2008 r.* Decyzją

nr 23/09 z dnia 26.05.2009 r. Wojewoda Pomorski zezwolił warunkowo na prowadzenie Placówki dla 75 osób w formie socjalizacyjnej. Placówka realizowała program naprawczy przyjęty uchwałą nr XV/106/2007 Zarządu Powiatu Tczewskiego z dnia 27 listopada 2007 r. i zmieniony uchwałą nr XXXIV/240/09 Rady Powiatu Tczewskiego z dnia 24 marca 2009 r. Program ten w zakresie osiągania standardu dotyczącego liczby wychowanków był zgodny z wymogami określonymi w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 października 2007 r. w sprawie placówek opiekuńczo-wychowawczych¹. Według założeń programu naprawczego całodobowa placówka opiekuńczo-wychowawcza funkcjonować miała w oparciu o placówkę łączącą funkcje socjalizacyjne (20 miejsc) i interwencyjne (10 miejsc) w Tczewie, przy ul. Wojska Polskiego 6, mieszkanie usamodzielnienia działające w lokalu pozyskanym z zasobów Miasta Tczewa (10 miejsc) oraz poprzez pełnienie funkcji socjalizacyjnej na 20 miejsc w odrębnym budynku pozyskanym z zasobów gminy powiatu tczewskiego. W ocenie NIK, funkcjonowanie Placówki było zgodne z ww. dokumentem.

2. Zasady i sposób funkcjonowania Placówki określone zostały w regulaminie organizacyjnym, zawierającym szczegółową organizację Placówki. Regulamin określał specyfikę i zakres sprawowanej opieki oraz sposób realizacji praw dziecka (określonych w art. 70 ust. 3 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej²), zapewniając dzieciom całodobowe wychowanie i opiekę, zaspokajając niezbędne potrzeby bytowe, rozwojowe, emocjonalne, społeczne i religijne. Ustalenia kontroli wskazują, że organizacja działalności Placówki była zgodna z regulaminem.
3. W kontrolowanym okresie, działające w imieniu Starosty Tczewskiego PCPR, nie wystawiało decyzji o odpłatności rodziców lub zwolnieniu z odpłatności za pobyt dzieci w Placówce. Tym samym zobowiązanym do ponoszenia całości opłat w tym zakresie był powiat tczewski.

W latach 2008-2010 w budżecie powiatu były uwzględniane potrzeby finansowe zgłaszane przez Placówkę do projektu uchwały budżetowej. W ocenie NIK, przedstawiona przez Placówkę Staroście Tczewskiemu propozycja ustalenia średniego miesięcznego kosztu utrzymania dziecka w placówce była zgodna z definicją zawartą w art. 6 pkt 15 ustawy o pomocy społecznej. Średni koszt utrzymania jednego wychowanka w miesiącu wynosił: w 2008 r. - 1 946,62 zł, 2009 r. - 2 137,57 zł i w 2010 r. - 3 025,18 zł.

¹ Dz.U. Nr 201, poz. 1455.

² Dz.U. z 2009 r. Nr 175, poz. 1362 ze zm.

4. Kontrola dokumentacji dzieci przyjętych do Placówki wykazała, że tryb kierowania i przyjmowania dzieci odpowiadał wymogom określonym w §§ 15-17 *ww. rozporządzenia z 19 października 2007 r.* Główną przyczyną kierowania dzieci do Placówki były: patologia i niewydolność wychowawcza rodziny, patologia dziecka, absencja szkolna, rozwiązanie rodziny zastępczej. Na koniec 2008 r. przebywało w Placówce łącznie 55 dzieci, w 2009 r. - 50 dzieci, a na koniec 2010 r. - 51 dzieci. W badanym okresie przyjęto ogółem 42 dzieci.
5. Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia działania Placówki zmierzające w kierunku powrotu dzieci do wychowania w rodzinie biologicznej. Podejmowano aktywne i skuteczne próby udzielania jak najszybszej pomocy rodzinom, których dzieci umieszczono w Placówce. Zatrudnieni pedagodzy i wychowawcy przeprowadzali rozeznanie środowiska dziecka i rodziny. Organizowano spotkania stałego zespołu ds. oceny pobytu dziecka w Placówce, w którym uczestniczyli zaproszeni rodzice lub krewni dziecka, pracownicy Sądu Rodzinnego w Tczewie, pracownicy PCPR, przedstawiciele MOPS lub GOPS właściwego dla miejsca zamieszkania dziecka. W trakcie tych spotkań ustalano przyczyny umieszczania dziecka w Domu Dziecka oraz podejmowano decyzje dotyczące dalszych losów dziecka. W efekcie, 11 dzieci (26,2% objętych kontrolą) wróciło do rodzin biologicznych, w tym 9 dzieci po krótkim okresie pobytu w Placówce, wynoszącym od 1 do 5 miesięcy. Ponadto troje przebywających dzieci z uregulowaną sytuacją prawną zostało, po okresie 3 miesięcy pobytu, umieszczonych w rodzinie zastępczej.

Z ogólnej liczby wychowanków Placówki w latach 2008-2011 (do 10 maja), liczba wychowanków umieszczonych w rodzinach biologicznych, rodzinach zastępczych, a także adoptowanych, przedstawiała się następująco: do rodziny biologicznej powróciło 13 dzieci, w rodzinach zastępczych umieszczono 9 dzieci, do innych domów dziecka odeszło 3 dzieci, a do rodzinnych domów dziecka 8 dzieci. Ponadto skierowano do młodzieżowych ośrodków wychowawczych i domu pomocy społecznej 9 dzieci, a 23 dzieci usamodzielniało się.
6. W ocenie NIK, działalność stałego Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka w Placówce przebiegała prawidłowo. Posiedzenia Zespołu dokumentowane były protokołami i listą obecności osób biorących w nich udział. Posiedzenia Zespołu zwoływane były w zależności od potrzeb i dotyczyły m.in. ustalenia aktualnej sytuacji

rodzinnej dzieci nowo przyjętych do Placówki oraz oceny zasadności dalszego ich pobytu. Po zwołanym posiedzeniu Zespołu sporządzano protokoły wraz z wnioskami do realizacji. Współpraca Placówki z Sądem Rodzinnym w Tczewie przebiegała należycie. Przedstawiciele Sądu aktywnie uczestniczyli w posiedzeniach stałego Zespołu ds. okresowej oceny sytuacji dziecka. W momencie wszczęcia postępowania o pozbawienie władzy rodzicielskiej rodziców dziecka umieszczonego w Placówce, Sąd zwracał się do Dyrektora Placówki o nadesłanie wniosków ww. Zespołu lub opinię Dyrektora i wychowawcy dziecka w sprawie kontaktów z rodzicami.

Najwyższa Izba Kontroli stwierdziła uchybienia formalne w zakresie dokumentacji ilustrującej proces wychowawczy dzieci. Zgodnie z § 12 ust. 1 i 2 rozporządzenia z dnia 19 października 2007 r. placówka realizuje z dzieckiem indywidualny plan pracy, a wychowawca kierujący procesem wychowawczym dziecka w placówce, niezwłocznie opracowuje przy udziale dziecka indywidualny plan pracy. Analiza 42 akt dzieci wykazała, że:

- brak było 4 takich planów pracy (9,5%), a 13 z nich (31,0%) opracowano w okresie ponad miesiąca od dnia przybycia dziecka do placówki,
- 27 z 38 indywidualnych planów (60,5%) nie było podpisanych przez wychowawcę lub wychowanka, który w taki sposób potwierdzał zapoznanie się z opracowanym planem.

Ponadto ustalono, że nie wysyłano pisemnych monitów do PCPR w sprawie dostarczania wraz z dokumentacją dziecka wywiadów środowiskowych, które powinny być przekazywane przez powiat w myśl § 19 ust. 1 rozporządzenia z dnia 19 października 2007 r. Stwierdzono, że w 34 z 42 (81,0%) skontrolowanych teczek brakowało wywiadów środowiskowych, a w pozostałych 8 nie zostały one przeprowadzone w terminie określonym w § 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 19 kwietnia 2005 r. w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego³, zgodnie z którym wywiad przeprowadza się w terminie 14 dni od dnia powzięcia wiadomości o potrzebie przyznania świadczenia z pomocy społecznej lub 14 dni od dnia otrzymania orzeczenia sądu o umieszczeniu dziecka w placówce opiekuńczo-wychowawczej typu interwencyjnego, socjalizacyjnego lub rodzinnego. Stwierdzono również brak aktualizacji wywiadu środowiskowego, która powinna być przeprowadzana nie rzadziej niż co 6 miesięcy.

Dyrektor Placówki wyjaśnił, iż pomimo telefonicznych rozmów z pracownikami PCPR, Placówka nie otrzymywała ww. wywiadów środowiskowych.

³ Dz.U. Nr 77, poz. 672 ze zm. - obowiązywało do 02.02.2011 r.

Ustalony okres nieprzekazywania przez PCPR wywiadów środowiskowych (liczony w miesiącach od daty przyjęcia dziecka przez Placówkę do 10.05.2011 r.) wynosił w 9 przypadkach - od 39 do 30 miesięcy, w 6 - od 28 do 22 miesięcy, w 8 przypadkach - od 17 do 10 miesięcy i w 5 - od 9 do 7 miesięcy.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- 1) wprowadzenie mechanizmu kontrolnego zapewniającego niezwłoczne opracowywanie indywidualnych planów pracy z dzieckiem oraz ich podpisywanie przez wychowawców i wychowanków.

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku, na podstawie *art. 62 ust. 1 ustawy o NIK* oczekuje przedstawienia, w terminie 14 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku, bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczynach niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią *art. 61 ust. 1 ustawy o NIK*, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Panu prawo zgłoszenia na piśmie, do dyrektora Delegatury NIK w Gdańsku, umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z *art. 62 ust. 2 ustawy o NIK*, termin nadesłania informacji, o którym mowa wyżej, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.